

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

3. Inventio veritatis de divina gratia & concordia dißidentium
Scholasticorum difficilis, propter Philosophiam. Mala inde pullulantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

5 & discipulis ejus, ipsaque Ecclesiâ Romanâ omnium matre & magistrâ tantâ certitudine & securitate tradebantur, tantâque luce illorum calamo propalata esse, doctorum virorum judicio, censebatur; nunc tantis tenebris immerfa & obruta delitesceret, ut innumerabilium piorum, & studiosissimorum, & acutissimorum virorum aciem inter se summâ contentione de veritate certantium, fugerent. Alterutrum profectò necessarium esse mihi persuasum fuit, aut rem istam inventu impossibilem, aut in modo investigandi esse peccatum. Impossibilem esse, difficile creditu omnino judicabam, eò quòd per-

A insullum mihi videretur, ut vel illi antiquæ Ecclesiæ proceres, tantâ doctrinæ gloriâ celebrati, rebus impossibilibus indagandis ingenia sua macerassent, vel inventam semel veritatem, tanta profunditate in Democriti puteum iterum sepelissent, ut inde nullâ vi erui, & in lucem proferri posset. Neutrum, fateor, non sine insigni temeritate & absurditate, de tantis viris mihi dici aut cogitari posse videbatur: atque ita reliquum esse, ut fortè recentiores non illum tenerent inquirenda veritatis istius modum, quo ad ejus latentis cubile ducerentur.

CAPVT TERTIVM.

Inventio veritatis de divina gratia, & concordia dissentientium Scholasticorum difficilis, propter Philosophiam. Mala inde pullulantia.

QVOCIRCA diligentis animo attendere cœpi, quâ viâ plerique ad istarum difficultium controversiarum decisionem assequendam, tradendamque niterentur. Deprehendi verò, nisi fallor, plerosque qui scholarum pulpitis ad enodandas Scholasticas, hoc est, methodicæ Theologiæ difficultates admoventur, multos annos prius in Philosophiæ palestra versatos esse, nec ferè idoneos isti Theologiæ contentiosæ prosthendæ judicari, nisi antè non exiguam ætatis partem in Dialecticis Metaphysicisque speculationibus triverint. Quod quamvis usum salubrem sanè habere possit, ut exerceantur istis difficultatibus & limentur ingenia: hinc tamen etiam, experientiâ teste, nascitur, ut cum in hujusmodi trivis junior eorum ætas valentiorque consumpta est, vix tempus eis idoneum reliquum esse possit, quod genuinis principiis veræ Theologiæ pervolvendis penetrandisque tribuatur. Itaque quotiescumque latet eos, quid in gravioribus aut arcanioribus nodis vel sentiendum vel dicendû sit, non eis cura est, quæ esse deberet, quid vel Scripturarum sacrarum auctoritas, vel veneranda Patrum canities consulta respondeat: sed statim ad Philosophiæ præsidium, velut ad omnium solutionum armamentarium, sese conferunt, atque ejus regulis tanquam sacrosanctis, mysteriorum altissimorum momenta metiuntur. Quid enim aliud obsecrò sententias illas peperit, quæ divinam gratiam imperioso nutui humanæ libertatis aptavit, nisi Philosophia? Quid eas tantâ animositate defendit, nisi Philosophia, quæ non videretur aliud libertatis genus admittere, nisi quod omnibus in voluntatem admissis aut irruentibus plenâ atque indifferenti potestate dominetur? Quid opera bona cum solis habitualibus donis elicienda fabricavit, nisi Philosophia, secundum quam potentia

A voluntatis habitu virtutis instructa sufficiens principium perfectæ operationis existimatur? Quid statum puræ naturæ formavit, ornavit, instruxit, nisi Aristotelica Philosophia, quam etiam Gentiles quidam majori sentiendi sanitate damnarunt? Quid virtutes Gentilium ac damnatorum hominum veras protulit, unde opera etiam bona pullularent, nisi Gentium Philosophia? Quid fidem, spem, dilectionem Dei super omnia naturalem, in summo sacrarum litterarum, scriptorumque silentio, adinvenit, nisi pura pura Philosophia? Quid gratiæ divisiones ab antiquitatis mente alienissimas attulit; quid prædefinitiones Dei, verasque gratuitas prædestinationes actionum creaturarum abstulit, nisi Philosophia? Nempe de rebus istis Theologicis, plerisque valde arcanis, homines Aristotelicis disciplinis instructissimi, secure & magistraliter disputant; & quia quilibet in scholis adversus quoslibet Dialecticæ præsidio sine magnâ difficultate defendunt, nonnunquam fit, ut quod initio vel timide sibi tuendum susceperint (nisi expressè definitum sit) audaciâ victoriâ, victoriâ fiduciam tribuente, mox etiam vel ipsi veram putent, vel tanquam compertam veritatem discipulis tradant. Longè videlicet hujusmodi ab illa sancta regula solidissimi Doctoris remoti sunt. Nunc autè servatâ semper moderatione piâ gravitatis, nihil credere de re obsecrâ remere debemus, ne fortè quod postea veritas patefecerit, propter amorem nostri amoris oderimus.

Nam alia quoque non minùs perniciofa moribus labe, nisi mens magnoperè piâ humilitate fundata sit, ijs qui in isto contentiosæ Philosophiæ pulvere diu versati sunt, solet adhærescere; ut in disputandi calore, victoriæ cupidiores nonnunquam, quàm veritatis esse videantur. Ex quo contingit, ut semel examinatam, assertamque novam sententiam, quia jam sua facta est, mox etiam

etiam, tanquam à se inventam ac traditam, aliorum esse velint. Quod vitium tunc imprimis nascitur, cum amantur propatula & famigerata in disputando certamina: quæ non cum desertis Philosophiæ classibus mori, sed unâ cum innumerabili philosophicarum questionum farragine, ad sacratoris Theologia pluteos transferri, & ad enodanda Dei mysteria in tractatus Theologicos, quasi Philosophico acumine commendata, transfundi solent. Cujus ineptiæ monstrosa penè exempla in quibusdam Scholasticorum antiquorum scriptis videre licet: ut eos nihil magis formidasse putes, quam ne Theologi, facti, Isagogen Porphyrianam, aut Aristotelis Categorias, & Analytica de manibus deposuisse viderentur.

Hæc & familia cum ego paulò attentiore consideratione ponderassem, mirari desij, cur scholæ de divinæ gratiæ auxilijs, tantâ contentione ac dissensione, serverent. Non amplius opus mihi fuit causas querere, aut suspi-

cari, propter quas alijs inventio veritatis, alijs dissentientium concordia desperata videretur. Nam illis principijs inhærendo, quæ jam utraque partium tanquam indubitata fundavit, difficile aut nunquam veritas inveniri, aut concordia conciliari potest. Res enim illæ non Philosophicorum principiorum præsidio decidendæ sunt, quæ vel de concursu Dei, vel de liberæ voluntatis naturâ, vel de habituum cum voluntate confluxu, vel de libertatis indifferentiâ, vel de robustissimâ potestate libertatis adversus omnes passiones ac tentationes, quamdiu viget usus rationis, vel de similibus innumerabilibus, quisque juxta disciplinas Aristotelis aut Zenonis, amplexus est: sed Ecclesiasticæ auctoritatis ductu investigandæ, & pondere asserendæ videbantur. Semper enim Philosophia, quemadmodum mater hæreticorum fuit, ita rerum divinarum arcanis definiendis adhibita, mater errorum est.

CAPVT QVARTVM.

Discrimen inter Philosophiam ac Theologiam. Illi servit ratio, huic memoria: principium ejus traditio non scripta, per accidens etiam scripta. Quid Christus & Apostolus, in tradenda Theologia spectarint.

QUOD enim apud omnes veros Theologos receptum ac certum est, principijs revelatis Christianæ Theologiæ moles nititur. Illæ igitur viæ necessariò querendæ, diligenterque tenendæ sunt, per quas vel revelatio illa primigenia, vel ipsa principia revelata ad posteros dimanarunt. Quis autem nesciat utrumvis istorum vel calamo scribentium, vel linguâ prædicantium, tanquam Ecclesiasticæ traditionis organis ad auditores delatum esse? Qui rursus acceptum doctrinæ depositum simili modo discipulis ac successoribus suis fideliter commendarunt. Sic igitur, quemadmodum intellectus Philosophiæ suscipiendæ propriæ facultas est, ita memoria Theologiæ. Ille quippe intellecta principia penetrando Philosophum facit; hæc ea, quæ sibi scripto aut prædicatione tradita sunt, recordando, Theologum Christianum. Nec enim cuiquam absurdum aut miram videri debet, quod ex traditam revelationum ac divinorum verborum memoriâ, Christiana nascatur sapientia, nisi qui nesciat, æternam illam sapientiam, quæ est Verbum Patris, ex quo tanquam fonte & exemplari omnis, nostra propagatur sapientia, ex fecunda Patris memoria prodire.

Hinc igitur etiam proficitur, quod auditus, quo prædicata traditaque recipiuntur, quamvis ea nullo pacto intellectus penetret,

magis proprius Ecclesiasticæ disciplinæ, quam Philosophiæ sensus est. Non enim Philosophus est, qui multa sensibus commendata meminit, sed qui tacitis cogitationibus ruminata percipit & intelligit. Itaque Sanctus Paulus, & Apostoli cæteri non inculcant in suis prædicationibus demonstrationes, quibus vel ipsi divina penetraverint, vel penetranda committant auditoribus suis; sed quod ea quæ audiverint ipsi, similiter discipulis audienda annuncient, & credenda: *Andivi, inquit, arcana verba, quæ non licet hominibus loqui. Et: Est enim habes sanctorum verborum, quæ & me acquisi in fide. Et rursus: Quæ audisti à Ioh. & me per multos testes; hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Et Co-Apostolus Pauli Sanctus Ioannes: *Hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiavimus vobis.* Quæ sane causa fuit, ut non tantum Apostoli, sed & successores eorum Sancti Patres, non modò ea quæ audiverant & acceperant, eadem secundum veritatem rerum ipsarum immutata, sed etiam secundum ipsissima verba, quibus sibi commendata fuerant, libentissime discipulis suis traderent. *Ne me ineptum putes, inquit Augustinus Honorato, quem de rebus Theologicis instructionem reddere nitebatur, Græci nominibus utentem. Primum, quia sic accepi, nec tibi hoc aliter audeo tradere, quam accepi.* Et in alio opere *de quantitate animæ: Divine ac singulariter in anima.*

L43